

Nr wiersza рукопису	Transliteracja
4.	počinām ¹ 'ime bogā lāšķāwego milūšerdnego
5.	[1] pānbūg rekl do proroķā 'i čloweče [2] dlā swen̄obliwūsc[i] ķur'ānu swen̄tegū 'i mūndrości jego [3] žāpewne jest jeden zmūrselow proroķūw [4] nā droce sprāwedliwej

Nr strony 13a

Nr wiersza рукопису	Transliteracija
1.	nā droze prāwžiwej [5] z[e]slāni ūten ķur'ān [dlā] pūštrāšennā nā lūze 'ūd s[we]ntegū ² milošerdnego būgā [6] štrāšic tīh kūreš[ew]ske ³ 'i te co bili štrāšnī ⁴
2.	'ūjcowe jiħ prez jiħ 'ū plošenštū [7] žāpewne būg prāwžiwī ūlowe swoje prištojne nād mnoğemi z niħ 'ūčinīl preto
3.	'ūnī ne'ūwerū [8] žāpewne 'ūčinilem nā ūši jiħ 'ūkowe 'oġniſte ūtimže ūkowāne dū biūrū ⁵ 'onī
4.	żāmrūženī nā ūwoje 'oči [9] 'i 'ūčinilem menzi nemī 'i jiħ renkū[mā] wlāži nedālem žāšlonon ⁶ cemnūs
5.	dlā niħ zrobīlel 'i priklād wiżū 'i po žāze jiħ 'i žešlonī 'i prikrilem jiħ preto 'ūnī slepe newerne lūze žāştali ⁷

¹ Можа быць слова **počinām** "пачынаю" з'яўляецца не часткай перакладу, а нататкай перапісчыка, што ён пачынае новы тэкст?

² У тэксле **sūntegū**.

³ У тэксле **kūrešoške**.

⁴ Відавочна першая літара наступнага слова.

⁵ То самае, што сучаснае польскае *biuro* "бюро"?

⁶ Апошняя літара не мае знакаў для галосных.

⁷ Парушаны парадак слоў.

6. [10] 'i rūb⁸ nād nemi co hcež muhammadu benzēš strāšic jiḥ 'ibū 'i nestrāš jiḥ bo jūž 'ūnī nepūwrūcū nāžed 'i ne'uwero

Nr strony 13b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	[11] žāpewne tī benzeš strāšil tīh ktore pūddāzūse pūd prikāzān swenṭegū kūr'anū 'i būjā{z}no bože primo ⁹ būg lāškāwī 'ūdpūsklī-wī 'i žalūsliwī žā'učne
2.	semenčūj tīh spāsen̄nem 'i plāto swenṭobliwo 'ūd būgā 'i nā prišlūsc dekl[e]rūj [12] žāpewne mī 'ožiwemi zmārtwiļ powštānem
3.	bo nāpišānū jest co mi rūbīli 'i prūd jāke 'učinkī to jūž te mineli 'i co terāž 'i 'ūčinemī čizle či dūbre to te wššte reči zličone
4.	'i spišān[e] w perših ķsengāh 'ū metriķāh lawhū-l-mahfūz žnājcem [13] dāj 'albū poķāž jim podūbenstwu tīh lūzej 'ānt[i]kejških co pānbūg žnemī žrobil [14] gdī do nih pūslāli 'ūd pānā
5.	ježūšā dwūh wernikūw jeden wernik nāzwānī mūštāfā 'a drūgī jān 'ūklāmāli jiḥ pūslālišmi trecego
6.	sem'ūnā 'ūklāmāli jiḥ rekli pūslow[e] pewne mī dū wāš būšli jes̄esmi [15] 'a newernici rekli nejes̄esce wī pūšli

Nr strony 14a

Nr wiersza рукописи	Transliteracija
1.	tilkū tāk lūze 'ademske pūdūbne nām 'i nezešlāl pānbūg lāškāwī nic nād ¹⁰ pūdpārce wāše prāwdī nejes̄esce wī pūslowe tilko ķlāmštū pūwedāze

⁸ Памылка перапісчыка: **rūb** "рабі" замест **rūwnū / rūwno** "роўна".

⁹ Значэнне і паходжанне гэтай лексемы невыясленыя.

¹⁰ Памылкова замест **nā**.

2. [16] reklī pūslūwe pāne nāš wiedūm že mī do wās pūslānemi nā drūgā prāwžiwe
[17] ’i neješt ’ū nāš fālšiwūsci tilkū prikāzānne būže
3. {že}¹¹ dūnesc ’i roślāwic [18] reklī newernici žāpewne wiżemī blendniḥ wās
jīslī¹² nepūwrūceze ’i nebūjzeze preč ṭo žāpewne ’wkāmenūjem wās ’i dūtknese
4. wās ’ūd nāš menkā w šercu pālājūncim wāšim [19] reklī pūslowe do newerkūw
glūbštwū wāši wspūl żwāmi je[sli]bisc[e]¹³ rūžūmeli ’i žnali
5. ne[...wilibī nā]¹⁴ nāš žā kłāmliwiḥ nāš mec wiżem wās žesce-wī lūze žbięcne
precīwne ’i wiżece že tekū¹⁵ čloweķā wilečili ’a temū newerīce¹⁶ [20] w tīm rāze
prišedl hābīb nažžār
6. prentkū hūžūnc ṭen rekl {rekl} wi luce priştānce¹⁷ dū prikāzāniḥ¹⁸ būslow [21]
priştānce dū niḥ gdiž ’ūnī nebūtrebūju ’ūd wās žaplāti

Nr strony 14b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	nehcū ’ionī jest prāwžiwū drūgo nāprūwāzeni [22] ’i cūž mne štālū že jā ślūže temū ktūrī stwūril mne jā ’i wī pūwrūcemiše dū negū
2.	jednegū [23] [...] ¹⁹ ’ūprūč ’inše būgi jeslī būg žehce lāskāwī nāslāc nā člūweķā hūrūbāmī
3.	prīgūdāmī ṭo te boġi nepumūgū ’ūtfeġū ’ūd čloweķā ’ūdjūnc nemūgū ’i mne ’ūwul[ni]c ’od teġo nemūgo [24] žāpewne jā ’ūd jedinegū

¹¹ Памылковы паўтор часткі папярэдняга слова.

¹² Напісанне пасля літary **j** знака *кясрa*, а не *фатха*, магло быць выкліканы тым, што над літарай **j** не засталося месца.

¹³ Некаторыя літary і знакі для галосных у гэтым слове не падаюцца адназначнай інтэрпрэтацыі, напр., літара **s** мае таксама дзве крапкі пад ёй, як ў літary **j**.

¹⁴ Не паддаецца адназначнаму прачытанню. У Мінскім тафсіры адпавядзе **newizeli bisce**.

¹⁵ Замест **te[ğ]ū**?

¹⁶ Відавочна фраза *wiżece že tekū*¹⁶ *čloweķā wilečili ’a temū newerīce* з'яўляецца ітэрпаляцыяй у тэкст пераапрацаванай гlosы (гл. заўвагу 34 да Мінскага тэфсіра 1686 г.).

¹⁷ Літара **ż** мае ў тэксце два знакі вакалізацыі: *фатху* і *кясру*. У транслітарацыі мы адлюстравалі апошнюю, арыентуючыся на паўторнае ўжыванне гэтага дзеяслова ў гэтым самым радку ў форме *priştānce* (гл. заўвагу 37 да Мінскага тэфсіра 1686 г.).

¹⁸ Адбылося зліцце назоўніка і займенніка. Параўн. **prikāzāne tiħ pūslūw** у Мінскім тафсіры.

¹⁹ Пропуск тэксту.

4. būgā 'ūddāleše 'a bendā jā 'ū blenže jāwne welkim [25] žapewne jā newere²⁰
būgū wāsemū že то šlišece 'ūde mne preto 'ukāmenūwāli gū newernici
5. [26] būg rek dūš[i] 'iż dū rājū rekł h̄abib nażżār 'oṭo ḡdbī luce tāk [...] [27] ž[e]
mne milošerdnī būg żbāwī pān mūj
6. 'učini mne menži swen̄temi swen̄tim nā žāwšī [28] 'i ne{ṣ}ṣilel²¹ būg nā lūze
wujškā 'a nī wūjūwāl žnemī

Nr strony 15a

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	pūmūril jiḥ 'i žwūjūwāl ž[ne]būšūw 'i neşşalālem ²² nā niḥ wujškā nā žgūbā jiḥ [29] t̄ilkū 'ūcine dūsic žgūbi t̄ilkū
2.	'anelškim głūsem jiḥ žwūjūwāl 'i 'ū niweč 'ūbrūcil preto 'ūnī wšiści nememi štāli [30] 'aj bedā nāše nā te newūlnikī cū prišli dū nās
3.	mī jiḥ nemeli žā pūslūw t̄ilkū bīlī 'ūd nās žgārcūnemi { 'ūd nās } [31] či-newiżeli 'ūnī jākū mi jiḥ pre
4.	dķāmi ²³ pūgūbili 'ūto bendūnciḥ ž'ūmmatūw že 'ūnī dū niḥ nepūwrūcū [32] 'iz niḥ wšiści
5.	'ūrāż žebrānī pred nāmi { 'ūto bendūnciḥ } ²⁴ bendū nā tāmtim swece [33] 'i prikłād jest j̄im žmārtwih pūwštānū 'i şūd 'i rāj ²⁵
6.	[34] 'i w nim pūčinilem 'ū niḥ şādī 'ūgrūdī drewā 'ūwucūwe 'i fūnīki 'i fīgī

Nr strony 15b

Nr	

²⁰ У Мінскім тэфсіры 1686 г. 'uwerām.

²¹ Літара ʂ дапісаная над словам. Форма дзеяслова zslać.

²² Форма дзеяслова zslać; памылкова замест neşşalālem.

²³ Памылкова замест predk[uw]?

²⁴ Памылковы паўтор слоў з папярэдняга радку. Закрэслена.

²⁵ Пераклад заменены тлумачэннем.

wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	{'i fīgī} 'i rāzinkī 'i dūk̄tilūw 'i wī-wūdlem z nej žrūdlā reki [35] 'abī jedli ž'ūwūcūw swenṭīh
2.	'i neješť tū 'ūčinek rūk nāših ²⁶ 'a preto čemū nemāce h̄wāli činic [36] čištī h̄wālebnī jeſt būg k̄tūrī s̄twuril
3.	mālženstwu 'i bāri wšištīkīh rūcājūw s̄tegū co wī-dā zemiā 'iš-berfekciji dūš wāših s̄tegū co newežū [37] 'aṭo jeſt žā požitek
4.	'i žā cūd welkī 'i priklād cemnā nūc zberām z nej 'i ȝen kedī 'ū nej cemnūsc 'i swātlūsc dlā nih ²⁷ [38] 'i ślunce
5.	tež h̄ūzi 'u 'aspektāh swujīh drūgāh 'ūto cud welkī rūspūrūnzenū swenṭegū mūndregū būgā pūrū[n]dki [39] mesūncā h̄ūzi drūgū swūjū
6.	żā priklād rūspūrūncilem žā 'ūkrūngem ʂlonečnim nā dwāzeſce 'ūsim s̄tempūw 'ažeſe tāk wiſiliſe 'i sh̄ ilisē jāk rūžkā fīgowe [40] tāk tež nepriſtāje ślunce

Nr strony 16a

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	h̄ūzi pū ʂtūmpnāh mesenčnih 'ābū tež nūc mālū premijāc dnā wšiṭkū tū w nebūšah h̄ūzūnce 'i jegū
2.	h̄wālūnce [41] 'i tū wām žā priklād dāje ž[e]m žnāſenjā wāſegū prūrūkā wsāžil nūhā do 'ūkrenṭū nāpelnilēm'ūkrent
3.	[42] s̄twūrilem dlā nih nā pūdūbenstwu ṭegū 'ūkrenṭū cū ṭerāž māce [43] 'ā jeslī žehe ſe [wtūp]īm
4.	jih žāden nenājzeſe rātūnek jīm 'i ne bendū 'ūwšiſtke wižwulone [44] t̄ilkū lāškā mūjā 'ūde mne 'i predlū

²⁶ Памылкова замест **jih**.

²⁷ Відавочна перапісчык не зразумеў сенса гэтага аята з прычыны яго вобразнасці, што і стала прычынай замены **z̄irāmi** "здзяраем" на **zberām** "збіраю" і іншых зменаў.

5. žem žiwūṭā jim dū čāšū žāmerūneğū [45] ’a kedī rekles dū niḥ būjceše tegū cū pred wāmī jest ližbā ġrehew wāših
6. žebiſce bili žalūjūncemī [46] {’ipr}²⁸ neprihūzi jim nā priklād {nā’ū}²⁹ žnā’ūk

Nr strony 16b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	’i cūde[w] ³⁰ būgā jih ṭilkū ṭo jest ’ūd negū ṭwiári ³¹ ’ūdwrūconemi żostāli [47] ’a kedī reče jim ’ofārūjce co wām pān būg dāl jelmūžne stęgo co nā požitek
2.	būg wām dāl {dāl wām būg} rekłī nektūre newerniki že wī neprestājece wšištko {gā...} ³² gādāc ’o būgū ³³ č[i]mī temū wiññī že
3.	{že} jih nākārmic neħcāl būg ’i rekł prūrūk dū niḥ wī jeſesce ṭilko ’ū welkim jāwnim blenze [48] ’i kriķnelī newerninici ’oto
4.	ten termin ’ūstātnī [49] že mī ne ’ūstregliše že wī sprāwedliwe ’ūd bogā pūslowe nā nās prišlī ṭilkū
5.	żāj-ze glūš trūmbī ’anelškī ³⁴ ’ūgārne jih welkī štrāħ ’i bendū pāmentā[c] co żnemī [50] preto nebendū mūgli ’ūčinic
6.	dūstāmentū ’i pūwrūcū ’od ṭārgūw swujih [51] ’i ne mislū ’ū sūndnim dnū ’iže pūwstānū zmārtwiħ stāmtego swātā jāk žātrūnbī ‘ān[o]l

Nr strony 17a

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
---------------------------	----------------

²⁸ Памылковае напісанне першых літар наступнага слова?

²⁹ Памылковае напісанне першых літар наступнага слова. Закрэслена.

³⁰ У тэксле **cūdem**.

³¹ Прыйчыны напісання літары ፲ (i) пасля ፻ (w) застаюцца невысветленымі.

³² Памылковае напісане наступнага слова?

³³ У сказ уключчэнная гlosa (параўн. Мінскі тафсір 1686 г.).

³⁴ Літыра ፲ (k) мае два знакі для галосных: *famxu* і *kjasru*.

1.	w ̄tronbā powtūrne žgrūbūw pūwštāc mūso dū būgā pānā s[we]go [jeden] žā drūgim rāžem [52] reknū newernici ’ajbedā nāše žesnās ws̄kresil snem žmoronih ’i žmej[s]cūw
2.	nāših ležoncih ’i tāk spoķūjnih grūbūw ’ūto cū nāterminowāl wās lāškāwī pānbūg ’i zis zen jest sūndnī ’i prāwžiwe mūwili wām ’i ’ūžnājmūwāli prūrocī wām [53] ’otū tāk to stālo
3.	tiłko žglošew ̄o ̄trombī ’i žglošū {gānl} ³⁵ ’anelškego pūwštāli preto ’onī w̄isci pred būgem gūtūwī bendū [54] preto w̄ ten zen
4.	nebenze škriwcone ničijā dūšā w̄ žādnih rečah ’i benze žāpleconā kāždemū tiłko te co dūbre činilī ’ūčinkī ’atjedn ³⁶ bendū
5.	[55] pewne lūze rājske w̄ ten zen w̄ žābāwāh bendū ̄wūjih ’i hūjnūscāh ’i w̄ rūškūšāh rājskih bendū [56] ’onī ̄amī ’i žoni jih ’i ̄ātki jih
6.	w̄ cenāh ’i w̄ ’ū hlūce bendo nā ̄onze būžim bendū mec sprāwedliwūsc [57] dlā nih w̄ rājū ’owūci ’i rūškūšī rājske ’i dlā nih co tiłkū ’ūnī ̄obe požūndājū

Nr strony 17b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracija
1.	[58] pūždrūwene nā nih ̄lūwā božegū ’i pānā lāski pelnegū ’i milošerdnegū [59] ’i reče būg ’ūdlūcicse ³⁷ ̄grešnici ’ūd werūncihi musulmān
2.	[60] ’i reče būg dū ̄grešnih ’ābū nenāpūmināl ’i dūwūžil wām ̄inī čloweče posīlāl žebī sce nešlūžilī ſejtānūwi bū pewne ’ūn jest
3.	welkim wām prijācelem nājlepšim ³⁸ [61] ’a mne mejce ̄trebū bilū mec žā būgā ̄lūžic mne pūkāžalbī wem prūštā drūgā dū rājū
4.	[62] ’i bū gdī žwūd šātān žw{w}ās nāžeje mnogā čemūsce nebīlī rūžmisłajūnci ’i nežrūžūmelī ̄tegū

³⁵ Памылковое напісанне першых літар наступнага слова.

³⁶ Чытанне недакладнае. Літары Ł (ł) і Ě (ě) не забяспечаны знакамі для галосных.

³⁷ ’ūdlū[nčci]se?

³⁸ Параўн. neprijācelem welkim ’i žnāčnim у Мінскім тафсіры!

5. [63] 'ūtū te peklū žahanama ktūre bilū wām pūkāžānū 'i deklerūwānū [64] 'icce dū peklā 'ūtū dlā tegū cūsce bīlī
6. newernikāmi [65] 'ūtū zis žapečentūje ġembī wāše 'i kāže mūwic renkūm wāšim

Nr strony 18a

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	'i swiáčic bendū nūgi jiḥ co bīlī žrūbilī sobi {gr} ³⁹ žgreħūw swūjiḥ [66] jeslibī hceli žaslebīlī bim jim 'nā ⁴⁰ 'ūčāḥ jiḥ
2.	{'nā 'ūčāḥ jiḥ} 'i spešilibise nā drūgā sprāwedliwū poweżeli [67] jeslibī też jim persūnī jiḥ prewrūcic
3.	jim nā tīl głowi jiḥ nebendū mūglī 'uneśc 'āniše nāwrūcic
4.	[68] komū jā dām wek dlūgī 'albū būniżām go stārūsc menzi lūzmi 'a čemū şobe neružūmece cū pū tākim wekū [69] 'i 'oṭo 'ūčinilem ⁴¹ muhammadā
5.	pū'etiki 'a ni wiršew šklādūw nepūtrebnih žādnih tīlkū hwälunci būgā 'i wkur'ān wī-jewiájūc [70] dlā pūštrāšenñiā
6.	tegū cū jeṣt žiwī dū 'ūwerenjā 'i prāwzo ⁴² ʂlow kārānjā nād newernikāmi [71] 'ābū 'ūnī newiżū new[e]rnici

Nr strony 18b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracija
1.	žesmī 'utwūrili dlā niḥ ṭo cū 'ūčinek [rūnk nāsiḥ] mūcū bidlenṭā preṭo 'uni temi bidlenṭāmi wlāco mājo ʂwūjo

³⁹ Памылковае напісанне наступнага слова.

⁴⁰ Няяснымі застаюцца прычыны напісанння літары ' (') у пачатку слова.

⁴¹ Памылкова замест [ne'ūčilem].

⁴² prāwz[i]we?

2. [72] 'i powulnemi jih '[u]činil⁴³ dlā niḥ nā nektwuriḥ⁴⁴ jezzice nā niḥ 'a z nektwuriḥ⁴⁵ jes̄c benz[e]ce [73] [...] jes̄t jezzic 'i wūzic
3. 'i 'ūrāc 'i pūžitki 'i čemū žā tū mne ne 'ūddājece hwāli [74] 'i žāwzelis̄e 'i prineli 'in-šeġū būgā
4. dū ṭerāz 'ūnī bālwānūw spūżewājūcse šūbe že ṭen jih rāṭowāc benze [75] [nebendū] mūglī wṣpūmūc 'i nižāden z niḥ n[e]purātūje 'i wšištke 'ūpencūne
5. bendū dū peklā [76] preṭo nehāj cū jes̄t swūje ḥlowā trimāj[ūc]se⁴⁶ žāpewne wem jā co ṭājū nā šercū swūjim 'i cū jāwn[e] mūwi
6. [77] 'i čemū newī-zi člūwek 'abū ḥālife ḥin newernik boži⁴⁷ žem žāpewne s̄twūril žmenskej kṛupli 'i wūdi celeśnej 'i wižiż gū 'on neprijācel

Nr strony 19a

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	mne jāwnī [78] 'i pūdbije dlā nās pūdūbenstwū 'i nemūcnūsc 'i žāpomnāl swūjū s̄twūrenjū 'i rekl̄ toj mne
2.	'i kūsci mūje 'i 'ūne žgnile žmār[t]wiḥ pūwṣṭānū [79] mūw muhammad 'ūžiwī ṭen kṭūrī te kūsci hcūnc 'ūtwūril
3.	perših čāšūw 'i 'ūn jes̄t wšištkegū swiátā s̄twūrcā wiádūmī [80] ṭen būg kṭūri 'ūčinil dlā wās zelūnegū rūcžāje ⁴⁸
4.	'ūgen 'i kāzde reč kṭūrā wām jes̄t pūtrebnā štegū drwā rūbice [81] 'i mūcen ṭen kṭūrī
5.	s̄twūril nebūšā 'i zemiá mūcū swūjū nā tej zemī s̄twūril wšištke pūtrebne dlā lūzej jākū '[ū]nī
6.	'i mūcen jes̄t s̄twūricel wī[á]-dūmī 'i mūndrī [82] žāpewne 'i priķā[žāne] ⁴⁹ jegū

⁴³ У тэксце памылкова 'ičinil.

⁴⁴ Памылкова замест nekt[ū]riḥ? Гл. наступную заўвагу.

⁴⁵ Памылкова замест nekt[ū]riḥ? Гл. папярэднюю заўвагу.

⁴⁶ У тэксце памылкова trimājūcse.

⁴⁷ У Мінскім тафсіры фраза 'abū ḥālife ḥin newernik boži з'яўляеца гласай.

⁴⁸ Чытанне недакладнае. Літара с не мае знака для галоснага і не злучаная з наступнай літарай. Магчымыя варыянты: rūc žāje, rūcā žāje?

kedī žehce štwūrcā stāneſe wšiſtkū žārāž

Nr strony 19b

Nr wiersza rękopisu	Transliteracja
1.	[83] 'i w wlāže ķrolewštū wšiſkemā čiſtī hwālbni būg ſen ktūrī mā mūc 'i w wlāže ķrolewštū wšiſkemā rečūmā
2.	'i dū nego nāžād pūwrūcūnſe

⁴⁹ Пропуск часткі слова? Рэканструкцыя гіпатэтычная.